Wikipedia

Aroabiesche toale

Dat artikel es geschreevn in 't Noordelik West-Vlams.

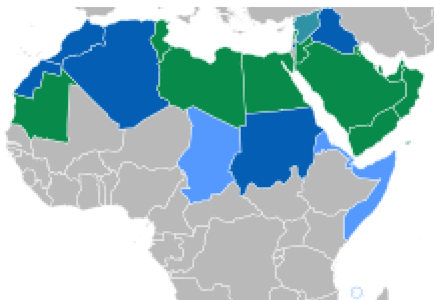
D' **Aroabiesche toale** (Aroabiesch : العَرَبِيَّة) is de klassieke Aroabiesche toale van de 6ste êewe en zyn teegnwôordige ofgeleide vormn mêt uutzoendrienge van 't Maltêes. Aroabiesch wordt gesprookn in e grôot gebied da lopt deur West-Oazje, Nôord-Afrika, en den Ôorn van Afrika. 't Aroabiesch makt dêel uut van d' Afro-Aziejoatiesche famielje.

العربية

't Wôord "Aroabiesch" in 't *Naskh*-schrifte.

D' algemêen beschoafde toale, genoamd "Modern Standoard Aroabiesch" of "Lietrèèr Aroabiesch", is d' êenigte oofiesjêele vorm van 't Aroabiesch. 't Wordt gebruukt in de mêeste geschreevn dokumentn mor ook by formêele gesprookn geleegneedn, lik by leeziengn en uutzendiengn.

Aroabiesch is e "Centroal Semietiesche toale", dichte verwant mê 't Arameesch, 't Hebrêewsch, 't Ugarietiesch en 't Feeniesiesch. Standoard-Aroabiesch verschilt van en is mêer beoedsgezind of aal de gesprookn varjeteitn, en de twêe bestoan in e toestand die *diglossia* gêetn wordt, gebruukt neffnst mekoar vo verschillnde sosjoale funksjes.

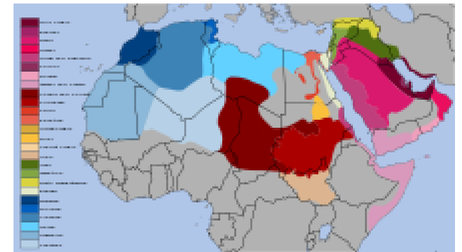
In 't groene : d' êenigte offiesjêele toale; in 't doenkerblow : lik offiesjêele toale, mêt e mêerdreid Aroabiesch-spreekndn; blêek blauw : lik offiesjêele toale van belangryke mindreedn, vor iestôoriesche en kuultuurêele reedns.

Sommigte van de gesprookn varjeteitn zyn weedrzyds oenbegryplik [1], zowêl geschreevn of moendlienk, en de varjeteitn lik êen gehêel vormn e sosjoo-liengwiestiesche toale. Da wil zeggn da vanuut zuuvre toalkundige zyde de neigienge bestoat vo ze lik mêer of êen toale te beschown, mo ze zyn geweunlik tegoare bekeekn lik êen toale uut polletieke en godsdienstige oovrweegiengn. O ze beschowd wordn lik mêer of êen toale, ton ist nie duudlik oeveele toaln datr zoen zyn, omda de gesprookn varjeteitn 'n streektoaln-keekn uutmoakn, en datr gin duudlikke grenzn zyn. Ot 't Aroabiesch êen toale is, tonne wordt ze misschiens gesprookn deur apeupri 420 mieljoen gebruukrs (deur gebôorte) in d' Aroabiesche weirld[2], zodoanig da ze êen van zes mêest gesprookn toaln van de weirld is. In 't gevol van verschillnde toaln, is 't Egyptiesch Aroabiesch de mêest gesprookn varjeteit[3] mê 89 mieljoen spreekrs van gebôorte [4] — nog atyd mêer of glyk wukke Afro-Aziejoatiesche toale. 't Aroabiesch is ook e lieturgiesche toale vo 1,6 bieljoen Mosliems [5][6]. 't Is êen van de zes offiesjêele toaln van de Verêenigde Noasjes [7].

De teegnwôordige geschreevn toale (Modern Standoard Aroabiesch) is ofgeleid van de toale van de Kooran (gekend lik Klassiek Aroabiesch of Kooroaniesch Aroabiesch). 't Wordt ip veele platsn oendrweezn in schooln en uunieversieteitn, en wordt in verschillnde moate gebruukt by 't werk, 't bestier, en de meedja. De twêe formêele varjeteitn zyn tegoare gepakt lik Lietrèèr Aroabiesch, die d' offiesjêele toale is van 26 stoatn en de lietuurgiesche toale van den Ieslam. Modern Standoard Aroabiesch vôgt van dichte de sproakkunste van 't Koroaniesch Aroabiesch en gebruukt apeupri de zeifste wôordnschat. Mo, 't êt e poar gramatiekoale

droajn en wôordn weggeloatn die nie mê bestoan in de gesprookn varjeteitn, en 't êt êenigte niewe droajn en wôordn oovrgenoomn uut de gesprookn toale. Veele uut de niewe wôordnschat dient vo begrippn weere te geevn die oenstoan zyn in loatre tydn, in 't byzoendre in de moderne tyd.

't Aroabiesch is d' êenige oovrbluuvnde van d' Oede Nôord-Aroabiesche streektoaln-groep woar te neemn in de vôor-Ieslamietiesche ipschriftn die bestoan vanof de 4-de êewe [8][9]. Aroabiesch wordt geschreevn mê 't Aroabiesch schrifte, dat 'n *abjad*-schrifte is (meedeklienkrs-schrifte) en 't is geschreevn van lienks no rechs aloewêl da de gesprookn varjeteitn somtyds in *ASCII* gezet wordn, en van rechs no lienks goan zoendre duudlikke reegls.

Verspreidienge van 't Aroabiesch, mê varjeteitn en streektoaln.

't Aroabiesch êt e grôotn invloed gêt ip veele toaln in hêel de weirld hêel ze geschiednisse lank. Sommigte van de mêest beïnvloede toaln zyn Perziesch, Koerdiesch, Somoaliesch, Swahielie, Bosniesch, Kazakhsch, Bengalie, Hindie, Malejziesch, Iendoneeziesch, Tigrinj, Pashto, Punjabie, Tagalog, Sindhie en Hausa. Binst de Middlêewn was 't Lietrèèr Aroabiesch e belankryke kuultuurtoale in Europa, in 't byzoendre in de weetnschap, de wiskunde en de fielozofie. Doadeure ên d' Europeesche toaln ook veel wôordn dr van gelêend. Veele wôordn van Aroabieschn ôorsproenk zyn ook te vienn in oede toaln lik Latyn en Grieksch. Aroabieschn invloed, in d' êeste plekke in de wôordnschat, is te ziene in de Romoansche toaln, in 't byzoendre in 't Spoans, Kataloansch, Galiesiesch, Portugeesch en Siesieljoans, zowêl deur de klêene afstand tusschn 't Kristlik Europa en d' Ieslamietiesche beschoaviengn lik deur de 800 joar Aroabiesche kuultuure en toale ip 't Iebeeriesch schiereiland, dat in 't Aroabiesch "Al-Andaloes" gêetn wordt.

't Aroabiesch êt ook wôordn gelêend van veele andre toaln, woaroendre Eebrêewsch, Aramêesch, Grieksch, Perziesch en Syriesch in vroegre êewn, Koerdiesch in de Middlêewn en de teegnwôordige Europeesche toaln van deezn tyd, mêesta van 't Ienglsch en 't Fransch.

Verwyziengn

<references>

1. **(en)** Encyclopædia Britannica Online 2009 : Arabic language, *Encyclopædia Britannica*.
2. **(en)** World Arabic Language Day, *UNESCO*. (http://www.unesco.org/new/en/unesco/events/prizes-and-celebrations/celebrations/international-days/world-arabic-language-day/)
3. **(en)** Egyptian Arabic
4. **(en)** The World Factbook ([www.cia.gov (https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/eg.html))
5. **(en)** Executive Summary 2011 : The Future of the Global Muslim Population, *Pew Research Center* (http://www.pewforum.org/2011/01/27/the-future-of-the-global-muslim-population)
6. **(en)** Muslim Population by Country | Pew Research Center's Religion & Public Life Project, *Features.pewforum.org* (http://features.pewforum.org/muslim-population/?sort=Pop2030).
7. **(en)** UN official languages, *Un.org*. (http://www.un.org/en/aboutun/languages.shtml)
8. **(en)** Harvcoltxt|Versteegh 1997 33p.
9. **(en)** Contradict-inline, Ancient North Arabian 2014